

Lupus a postižení kůže

Kůže bývá lupusem často postižena; může jít o jediný projev lupusu a pak jde o kožní lupus erythematodes, nebo se objevuje spolu s postižením dalších tkání a orgánů, kdy mluvíme o systémovém lupus erythematodes (SLE). Ne každý pacient s kožním lupusem tedy vyvine systémový lupus erythematodes, na druhou stranu někteří pacienti se SLE nemusí mít žádné kožní projevy.

Co je fotosenzitivita?

Asi polovina lidí s lupusem zaznamená, že se jejich onemocnění zhoršuje při expozici ultrafialovému (UV) záření. Zdrojem ultrafialového záření může být především sluneční záření, ale i umělé osvětlení. U řady lidí způsobuje sluneční záření nepřiměřené kožní reakce podobné slunečním spáleninám, nebo kožní vyrážky. Sluneční záření může ale vyprovokovat vzplanutí lupusu i v jiných orgánech, než je kůže. Ochrana proti slunečnímu záření je proto důležitou součástí preventivní léčby lupusu.

Jak se bránit proti ultrafialovému záření?

Používejte krémy proti slunci s ochranným faktorem minimálně 30, ale v letních měsících raději 50 či 70. Opalovací krém aplikujte nejlépe na celé tělo, protože řada oděvů má ochranný faktor jen kolem 5. Nezapomeňte ochranný film pravidelně obnovovat podle pokynů na obalu používaného výrobku. Noste oděvy z husté tkaniny, dlouhé rukávy a klobouky s širokou krempeou. Snažte se vyhýbat přímému slunci především v hodinách, kdy má sluneční záření nejvyšší intenzitu, tj. mezi 10. hodinou ráno a 14. hodinou odpoledne.

Jaké typy kožního postižení u lupusu existují?

Existují tři hlavní typy postižení kůže, které jsou specifické pro lupus, ale i řada dalších kožní projevů, které se u pacientů s lupusem také často vyskytují, ale mohou se vyskytnout u jiných onemocnění. U jednoho pacienta se může vyskytnout několik typů kožního lupusu najednou, nebo postupně. Mezi postižení kůže specifické pro lupus patří *akutní*, *subakutní* a *chronický* kožní lupus. Další kožní projevy, které se mohou vyskytnout u pacientů s lupusem, ale nejsou pro lupus specifické, patří například vypadávání vlasů (alopecie), zánětlivé postižení kožních cév (vaskulitida), ukládání vápníku do kůže a podkoží (kalcinoza), mramorování kůže (livedo retikularis), kopřivka (urtika), vředovité postižení dolních končetin a další.

Co je akutní kožní lupus?

Projevy akutního kožního lupusu se obvykle objeví, pokud je váš systémový lupus aktivní. *Akutní kožní lupus* často postihuje tvář a sedlo nosu a vytváří tak obraz zarudnutí ve tváři ve tvaru motýla, kterému se říká „motýlovitý erytém“. Obdobně vyhlížející vyrážka se ale může také na pažích, dolních končetinách a trupu, nejčastěji na místech exponovaných slunci a v souvislosti s osluněním. Po vyhojení nezanechává akutní kožní lupus jizvy, ale někdy může dojít k trvalým změnám zbarvení pokožky.

Co je subakutní kožní lupus?

Subakutní kožní projevy mohou vypadat jako okrsky zarudlé šupící se kůže se zřetelným ohraničením, nebo jako zarudlé, prstencovité léze. Nejčastěji se vyskytují na slunci vystavených oblastech paží, ramen, krku a trupu. Tyto kožní léze obvykle nesvědí, ani se nehojí jizvením, ale mohou vést k trvalé změně barvy postižené kůže. Subakutní kožní lupus je "fotosenzitivní" (vzniká po osvětlení kůže ultrafialovým zářením) a je proto důležité kůži před účinkem ultrafialového záření chránit (viz "Co je fotosenzitivita".)

Co je chronický kožní lupus?

Nejběžnější formou *chronického kožního lupusu* je tkzv. „diskoidní lupus“, který vytváří okrouhlá ložiska ztlustění kůže se zarudnutím a tvorbou šupin. Diskoidní lupus obvykle nebolí ani nesvědí. Časem v místě diskoidní léze vzniká jizva nebo změna zbarvení kůže (tmavší nebo světlejší než okolí). Pokud se diskoidní léze vytvoří v kštici, může v tomto místě dojít k vypadávání vlasů a jejich trvalé ztrátě.

Jak se kožní lupus léčí?

K léčbě již vzniklých projevů kožního lupusu se používají nejčastěji krémy s obsahem glukokortikoidů, nebo některých imunosupresiv (tacrolimus, pimecrolimus), které se nanášejí na postižené okrsky kůže. Někdy ale místní léčba nestačí. Potom se používají například glukokortikoidy (např. Prednison v tabletách), některá imunosupresiva (např. methotrexát), antimalarika (např. hydroxychlorochin), nebo (vzácněji) jiné typy léčby (např. thalidomid).

Co je kožní kalcinoza

Kalcinoza vzniká ukládáním vápníku v podkoží. Tyto uloženiny mohou být bolestivé a někdy z nich může vytékat bělavá tekutina

Co je kožní vaskulitida

Kožní vaskulitida je synonymem pro zánětlivé postižení krevních cév v kůži. Vzniklé léze nejčastěji vypadají jako drobné nachově červené tečky na kůži dolních končetin. Vzácněji pak mohou vznikat i podkožní uzlíky, vředy, nebo i černé okrsky odumřelé kůže, vzniklé poruchou prokrvení kůže postiženými cévami.

Padají při lupusu vlasy?

K padání vlasů může dojít při aktivitě systémového lupusu, vlasy pak obvykle po zklidnění SLE mohou opět dorůst. V místě jizvení při postižení vlasů např. diskoidním lupusem dochází k trvalé ztrátě vlasů. Ztráta vlasů také může být nežádoucím projevem některých léků používaných k léčbě lupusu.

Poslední aktualizace: 9/2014

Zpracoval: MUDr. Jakub Závada, Ph.D.